

Truyện Việt Nam (K 8): Truyện Trình

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m
Thứ Tư: 13 Tháng 5 Năm 2009 15:14

Tiên sinh húy là B&#nh Khiêm, hi&#u là B&#ch vân c&# sĩ ng&# i làng Trung am, huy&#n Vĩnh l&#i, t&#nh H&#i d&#ng. Tiên th&# nhà ngài có âm đ&#c, đ&#i ông là Văn T&#nh đ&#c phong t&#ng Thi&#u b&#o T&# qu&#n công, đ&#c ngôi d&#ng c&#, h&#p vào ki&#u đ&#t c&#a Cao Bi&#n. Đ&#i thân ph&# ngài là Văn Đ&#nh đ&#c phong t&#ng làm Thái b&#o Nghiê&#m qu&#n công. M&# ngài là T&# Th&#c phu nhân h&# Nh&#, nguyên là con gái h&# b&# th&#ng th&# Nh&# văn Lan, i làng An T&#, huy&#n Tiên Minh. Bà &#y thông kinh s&#, gi&#i văn ch&#ng, mà l&#i tinh ngh&# t&#ng s&#.

Bà &#y kén ch&#ng đ&#n ngoài hai m&#i tu&#i th&#y ông Văn Đ&#nh có t&#ng sinh ra quý t&# m&#i l&#y. V&# sau, l&#i g&#p m&#t chàng tr&# tu&#i đi qua b&#n Hà, ng&#c nhiên nói r&#ng: "Ti&#c thay ! Khi tr&#c không g&#p ng&#i này!" H&#i ra thì chàng &#y là M&#c Đ&#ng Dung (v&# sau làm vua nhà M&#c).

B&#nh Khiêm sinh năm Tân H&#i đ&#i H&#ng Đ&#c (niên hi&#u vua Lê Thánh Tôn); đ&#y đà to l&#n, m&#t mũi khô&#ng, ch&#a đ&#y tu&#i tôi đã bi&#t nói.

M&#t khi Văn Đ&#nh &#m trên tay, b&#ng d&#ng nói r&#ng "M&#t tr&#i m&#c v&# ph&#ng Đông". Văn Đ&#nh l&#y làm k&# d&#. Đ&#n năm ngài lên b&#n tu&#i, phu nhân đ&#y ngài h&#c chính văn trong kinh truy&#n đ&#y đ&#n đầu thu&#c lòng đ&#n đ&#y. Bà &#y l&#i đ&#y h&#c thu&#c lòng vài bài th&#nôm.

M&#t b&#a, phu nhân đi v&#ng, Văn Đ&#nh kéo m&#t cái dây đùa v&#i con, r&#i ng&#m đùa m&#t câu r&#ng: "Nguy&#t treo cung, nguy&#t treo cung". Đ&#ng đ&#c d&# dang thì B&#nh Khiêm ti&#p: "Vén tay tiên h&#t h&#t rung". Văn Đ&#nh th&#y con thông minh, m&#ng l&#m, v&# khoe tài v&#i phu nhân. Phu nhân nói r&#ng:

- M&#t trắng là ph&#n bày tôi, sao ông l&#i đ&#y con đi&#u &#y?

Văn Đ&#nh th&#n thò xin ch&#u l&#i, nh&#ng bà &#y v&#n còn că&#m t&#c, xin t&# v&#, nh&#t đ&#nh không &# đ&#y n&#a, v&# sau bà &#y già đòi &# nhà b&# m&# đ&#. Nh&#ng t&#c truy&#n bà &#y t&#c ông Văn Đ&#nh lên S&#n Tây, l&#y ch&#ng khác sinh ra ông Phùng Kh&#c Khoan (xem bài Truyện Bùng).

Khi B&#nh Khiêm còn đ&# hai trái đào, cùng b&#n tr&# t&#m &# b&#n Hàn, có ng&#i đi thuy&#n trông th&#y

Truyện Việt Nam (Kỳ 8): Truyện Trình

Tác Giả: Saigon Echo số u t m
Thứ Tư, 13 Tháng 5 Năm 2009 15:14

nói rằng:

- Tôi c thay cho th ng bé này, b da d y l m ch làm đ c Tr ng nguyên, T t ng thôi!

Khi ngài bé thì ở nhà, đ n lúc l n, nghe tiếng ông B ng Nh n L ng đ c B ng hay ch , m i vào Thanh Hóa theo h c ông B ng Nh n.

L ng đ c B ng v n ở làng H i Trào, huyện Hoàng Hóa, nguyên có m t chi h c sang ở Vân Nam, đ i đ i làm quan bên Tàu. Khi Đ c B ng sang s nhà Minh g p m t ng i cùng h là L ng nh H t cho m t quy n "Thái Ất th n Kinh". Đ c B ng đ m v h c t p cho nên tinh ngh lý s , vi c gì cũng tính bi t đ c tr c.

Nguy n B nh Khiêm h c h t đ c phép thu t c a ông L ng Đ c B ng. Khi ông Đ c B ng m t, đ n l i Nguy n B nh Khiêm v sau ph i trông nom con mình là L ng h u Khánh.

Trong năm Quang Thiêu (Lê Chiêu Tôn) có vi c bi n lo n, Nguy n B nh Khiêm ở n m t ch , không mu n c n tiếng t m v i đ i. B y gi Tr nh Tuy, M c Đ ăng Dung cũng c ý mu n tranh quy n, đánh nhau luông m y năm. Ngài tính s Thái t, bi t có nhà Lê l i khôi ph c đ c.

Ngài có làm bài th c m h ng sau này:

Non sông nào ph i bu i bình th i Thú đánh nhau chi khéo n c c i Cá v c, chim r ng, ai khi n đ i?

Núi x ng sông tuy t, th m đ y v i Ng a phi ch c có h i quay c (1) Thú đ n nên phòng lúc c n ng i (2) Ngán ng m vi c đ i chi nói n a Bên đ m say hát, nh n nh ch i.

V sau nhà M c chi m gi kinh thành, b n ph ng h i yên n, các b n bè nhi u ng i khuyên

Trần Văn Nam (K 8): Trần Trình

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m
Thứ Tư,, 13 Tháng 5 Năm 2009 15:14

ngài ra làm quan. Ngài b&#t đ&#c dĩ ph&#i ra thi đ&# Trần Nguyễn năm Đ&# Chính th&# nhà M&#c. B&#y gi&# ngài đã b&#n m&#&#i t&# tu&#i.

Vua nhà M&#c c&#t ngài làm T&# th&# lang, Đông Các đ&#i h&#c sĩ. Ngài làm quan đ&#&#c tám năm, tr&#&#c sau dâng s&# h&#ch m&#&#i tám ng&#&#i l&#ng th&#n, nhân có chàng r&# là Ph&#m Đ&#o cũng kiêu ho&#nh, ngài s&# ph&#i v&# lây, m&#i t&# quan cáo v&# đ&#&#ng lão.

Khi ngài trí sĩ r&#i, làm nhà ch&#i mát &# mé đ&#&#i làng g&#i là B&#ch Vân Am, l&#i b&#c hai nh&#p c&#u g&#i là Nghênh phong và c&#u Tràn Xuân, th&#&#ng th&#&#ng ra ch&#i hóng mát. L&#i làm m&#t cái quán Trung tâm &# bên sông Tuy&#t Giang, đ&#ng bia ký s&# mình. Khi thì ngài b&#i thuy&#n ch&#i &# b&# Kim H&#i và b&# Úc h&#i, khi thì đi ch&#i &# các núi An t&#, núi Ng&#a vân và núi Đ&# s&#n. Đi đ&#n đâu làm th&#ngâm v&#nh đ&#n đ&#y, ho&#c g&#p ch&# nào có cây c&#i mát, chim kêu r&#u rít thì l&#y làm khoái chí l&#m, nh&#n nh&# c&# ngày.

Ngài tuy &# nhà, nh&#ng vua nhà M&#c v&#n coi ngài quý tr&#ng, nhà n&#&#c có công vi&#c gì to thì sai s&# đ&#n h&#i t&#n nhà, ho&#c khi m&#i v&# Kinh mà h&#i. Ngài bàn đ&#nh l&#m đ&#u ích l&#i cho nhà n&#&#c, nhà M&#c phong ngài làm L&#i b&# th&#&#ng th&#, Thái phó Trần qu&#c công vì th&# ta th&#&#ng g&#i là Trần Trình. Năm &#t đ&#u, ngài ph&#i b&#nh, M&#c H&#u H&#p sai s&# đ&#n thăm và h&#i vi&#c h&#u s&#.

Ngài b&#o r&#ng:

- Ngày sau n&#&#c có vi&#c, &# x&# Cao Bình tuy nh&# nh&#ng cũng có th&# h&#&#ng phúc đ&#&#c vài đ&#i n&#a.

Đ&#n sau nhà M&#c m&#t n&#&#c, ch&#y lên Cao Bình, qu&# nhiên còn gi&# đ&#&#c b&#n đ&#i r&#i m&#i tuy&#t.

Ngày 28 tháng m&#t năm &#t Đ&#u, ngài m&#t, th&# 95 tu&#i. H&#c trò g&#i ngài là "Tuy&#t giang phu t&#".

Ngài h&#c tinh v&# thu&#t s&#, ph&#m các vi&#c tai, t&#&#ng h&#a, phúc cùng là ngày m&#a, ngày n&#ng, vi&#c gì cũng bi&#t tr&#&#c.

Có một người học trò tên là Bùi Sinh, ngài báo người thầy sau một phú quý. Đến khi Bùi Sinh gặp bạn bè cũ thì tuột xuống còn nghèo hèn, cho là ngài đoán sai mình sai; ngài cười không nói gì. Một hôm ngài báo Bùi Sinh một mọt chim chui đánh cá cho bạn ra bạn Hòn Đầm Bè Vn Ninh, đi đến gặp thầy... học gặp cái gì thu lấy đem về, chui cút thủng to. Bùi Sinh tuân lời, quỳ nhiên gặp mọt bà cụ già, áo mũ chảnh tũ, đi thuyến bạn bè phong đến đây.

Bùi Sinh đem về phong dến người thầy. Đến vài hôm có ông thầy đến Quê Đông sai người sang nói với vua ta rằng: Thái phu nhân chui bạn bè phong, xem thiên văn thì thấy phong Nam xin nhà vua vì nghĩa láng giềng cho kiem giúp. Ngài sai Bùi Sinh đem bà cụ y dâng lên, vì thấy phong dến là Thao quân Công.

Năm Thuận bình th 8 nhà Lê (1556) vua Trung tôn mọt, không có con, bạn gái Trnh Kiem đang c&#m quy&#n có bạn học nghi, không nghĩ ra th nào. H&#i Phùng Kh&#c Khoan cũng không biết th nào cho phải, m&#i sai người lên ra H&#i D&#ng đ&# h&#i ngài, ngài ch&#ng nói gì ch&# ngo&# nh&# i báo người thầy.

- Năm nay mọt mùa, thóc gi&#ng không t&#t, chúng mày nên tìm gi&#ng cũ mà gieo m&#.

Nói rồi, sai ti&#u quét d&#n đ&#t h&#ng đ&# ngài ra ch&#i chùa và báo ti&#u.

- Gi&# chùa th&# ph&#t thì ăn o&#n.

Đó là có ý khuyên Trnh Kiem tìm lấy dòng dõi nhà Lê mà lập lên, mà phải c&# gi&# đ&#o làm tôi ăn mày ph&#t thì m&#i h&#ng phúc.

S&# gi&# về nói với Trnh Kiem. Trnh Kiem hiểu ý, m&#i đón vua Anh Tôn lập lên, qu&# nhiên d&#ng lời đ&#c c&# đ&# nhà Lê mà h&# Trnh Kiem cũng đi đến vinh hiển.

Trang Việt Nam (Kỳ 8): Trang Trình

Tác Giả: Saigon Echo số u t m
Thứ Tư, 13 Tháng 5 Năm 2009 15:14

Khi y đ c D t tri u Nguy n ta (Đ c Nguy n Hoàng) đang có hi m v i Tr nh Ki m. Tr nh Ki m có ý mu n ám h i, đ c D t lo s , không bi t làm th nào đ tránh kh i n n, m i sai ng i ra h i ngài. B y gi ngài đang ch ng g y ch i trong v n c nh. Trong v n, có vài m i ng n núi non b , i ch ng đá làm m t r ng núi ngang. Trên núi cây c i r m rà, có đàn ki n đang bò trên t ng đá, ngài nhìn xem đàn ki n, r i t m t m c i nói:

- M t dãy núi Hoàng S n (núi ngang) kia, có th yên thân đ c mu n đ i.

Ng i kia th y nói v y. V nói v i đ c D T . Đ c D T bi t ý, m i xin vào tr n th trong x Thu n Qu ng (trong y, có dãy núi Hoàng S n), qu nhiên m i ngày m t th nh, m ra c nghi p Nguy n tri u.

H c trò ngài r t nhi u nh ng ch có Phùng Kh c Khoan, L ng H u Khanh, Nguy n D , Tr ng th i C làm nên to mà có danh h n c . Phùng, L ng thâm thúy v ngh lý h c, cùng làm danh th n lúc nhà Lê trung h ng.

Khi tr c ông Phùng Kh c Khoan thuê nhà đ n h c ngài. Lúc h c gi i r i, ngài đang đ m đ n ch i nhà tr , gõ c a mà b o r ng:

- Gà đã gáy r i, sao không đ ng d y mà th i c m ăn, còn n m mãi làm gì?

L i y có ý gi c ông Kh c Khoan vào Thanh Hóa giúp nhà Lê. Ông Kh c Khoan bi t ý th m i cùng Nguy n D vào giúp nhà Lê, làm đ n công th n.

Ngài làm th phú r t nhi u, đ n nay v n còn m t t p th đ là "B ch vân am thi t p" và m t quy n s m ký bâu gi v n g i là "S m Tr ng Trình".

(Theo Phan K Bính).

Trang Việt Nam (K 8): Trang Trình

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m
Thứ Tư, 13 Tháng 5 Năm 2009 15:14

Chú thích:

- (1) &#ng v&# sau nhà Lê khôi ph&# c đ&# c n&# c.
- (2) &#ng v&# sau nhà Tr&# nh gi&# quy&# n nhà Lê.